

ZWARTE PIET ALS SPLIJTZWAM

Een analyse van het gebruik van geschiedenis door de
beide kanten in de discussie rond Zwarte Piet

Abstract

In deze scriptie wordt het gebruik van de geschiedenis door zowel voor- als tegenstanders van Zwarte Piet met elkaar vergeleken en wordt een antwoord gegeven op de vraag 'Hoe kan het zo zijn dat het gebruik van het verleden bij beide groepen opvallende gelijkenissen vertoont, terwijl hun posities in het debat diametraal tegengesteld zijn?'

Bachelorscriptie Geschiedenis
Universiteit Utrecht
29 maart 2019

Willem van 't Spijker
5486254
8619 woorden

Begeleider: Erik Jacobs

Inhoud

Inleiding.....	3
Geschiedenis.....	7
Is de pro-Piet beweging populistisch?	9
Pro-Piet: Distrust.....	9
Pro-Piet: Destruction	12
Pro-Piet: Deprivation	14
Pro-Piet: Dealignment.....	16
Wat is Postkolonialisme – de Theorie.....	18
Anti-Piet: Postkolonialisme.....	20
Het gebruik van geschiedenis	23
Populisme.....	23
Postkolonialisme	27
Conclusie	29
Literatuurlijst.....	31
Bronnenlijst.....	32

Inleiding

Op 12 november 2011 werden activisten Jerry Afriyie en Quinsy Gario in Dordrecht gearresteerd omdat zij daar wilden protesteren tegen de volgens hen racistische aard van Zwarte Piet. De zaak werd breed uitgemeten in Nederlandse media.¹ Deze arrestatie was de aanzet voor een vernieuwde discussie over het uiterlijk van Zwarte Piet en de relatie tot Sinterklaas. Aan de ene kant is er de groep tegen Zwarte Piet, die zegt dat Zwarte Piet een traditie is die is gebaseerd op het slavernijverleden² en daarom niet in de huidige vorm zou moeten bestaan. Aan de andere kant zegt de pro-Piet beweging dat dit deel van het verleden niets te maken heeft met de Sinterklaasviering.³ De vraag of Zwarte Piet is een racistische karikatuur is van mensen van kleur, houdt Nederland sinds die intocht elk jaar in november en december weer bezig. In reactie op de groep die het uiterlijk van Zwarte Piet wil veranderen, is er de laatste jaren een steeds sterker aanwezig geluid dat roept om het behoud van Zwarte Piet. Deze beide bewegingen ga ik onderzoeken.

In dit onderzoek bestudeer ik het debat rond het uiterlijk van Zwarte Piet door een historische lens. Hoe kan het zo zijn dat het gebruik van het verleden bij zowel populisten als aanhangers van het postkolonialisme opvallende gelijkenissen vertoont, terwijl hun posities in het debat diametraal tegengesteld zijn? Om op deze vraag antwoord te kunnen geven, moet eerst worden aangetoond dat de pro-Piet beweging een populistische grondslag heeft en de anti-Piet beweging een postkoloniale.

Dit onderzoek naar het gebruik van geschiedenis door beide partijen past binnen de opkomst van het populisme de laatste jaren. In deze scriptie zal worden aangetoond dat de beweging tot behoud van Zwarte Piet in de 'originale' vorm, een populistische beweging is aan

---

¹ Liesbeth Tjon a Meeuw en journaliste, 'Zwarte Piet doet elk jaar weer pijn', *Trouw*, 15 november 2011. <https://www.trouw.nl/home/zwarte-piet-doet-elk-jaar-weer-pijn~aeb9ad88/> (07-02-2019); Steven de Jong, 'Racistisch Sinterklaasfeest nu ook vanuit Amerika onder vuur', *NRC-Handelsblad*, 18 december 2011. <https://www.nrc.nl/nieuws/2011/12/18/racistisch-sinterklaasfeest-nu-ook-vanuit-amerika-onder-vuur-a1481886> (07-02-2019).

² Redactie Omrop Fryslân, 'Kick Out Zwarte Piet gaat definitief demonstreren in Leeuwarden en Dokkum', *Omrop Fryslân*, 15 november 2018. <https://www.omropfryslan.nl/nieuws/848883-kick-out-zwarte-piet-gaat-definitief-demonstreren-leeuwarden-en-dokkum> (28-03-2019).

³ Frits Bosch, 'Het werkelijke doel van Kick Out Zwarte Piet is eigenlijk Kick Out Nederland', *The Post Online*, 19 november 2018. <https://www.dagelijksestandaard.nl/2018/11/het-werkelijke-doel-van-kick-out-zwarte-piet-is-eigenlijk-kick-out-nederland/> (28-03-2019).

de hand van de definitie van Roger Eatwell en Matthew Goodwin.⁴ Deze definitie bestaat uit een viertal kernbegrippen: distrust, (wantrouwen) destruction, (verwoesting) deprivation (verlies) en dealignment (ontzuiling). Deze vier begrippen kenmerken de kiezers van populistische partijen volgens Eatwell en Goodwin. Ook zal worden aangetoond dat de beweging tot veranderen van Zwarte Piet een postkoloniale grondslag heeft. Ik zal dit doen door haar te toetsen aan de definitie van postkolonialisme zoals gegeven door Franse historicus en filosoof Achille Mbembe in een interview met het Franse tijdschrift *Esprit*.⁵ De definitie van Mbembe zal worden gebruikt omdat het een definitie is die overzichtelijker is dan definities van andere postkoloniale denkers, terwijl zij wel in dezelfde geest denken. Ik zal vervolgens ingaan op het gebruik van geschiedenis door beide partijen en laten zien dat beide partijen de geschiedenis op een sterk vergelijkbare manier gebruiken.

Het wetenschappelijk debat over populisme is veelzijdig en er is veel geschreven over de recente opkomst van democratisch verkozen populistten. Er zijn, met name over de relatie tussen populisme en parlementaire democratie, verschillende standpunten. Zo schrijven Eatwell en Goodwin dat populisme in essentie democratisch is, maar meer waarde hecht aan het meerderheidsstandpunt en minder aandacht geeft aan minderheidsgroepen dan in liberale democratieën het geval is, terwijl Jan Werner Müller schrijft dat populisme anti-democratisch is. De meeste andere schrijvers zien beide kanten van dit spectrum en plaatsen populisme op het grensgebied tussen democratisch en autoritair, deze gedachtegang volgen Judis, Taggart, Canovan en Mudde en Kaltwasser.⁶ Voor deze casus is dat een relevante benadering, omdat alle schrijvers het met elkaar eens zijn dat populistten het standpunt van 'het volk', een homogene entiteit van oorspronkelijke bewoners, waarderen boven dat van enige minderheidsgroepen, zoals de groep Nederlanders die het uiterlijk van Zwarte Piet wil veranderen. De verschillende auteurs zijn het met elkaar eens dat de conventionele benadering van populisme, dat het vooral de oudere witte man aanspreekt, onjuist is. Verschillende van de auteurs beschrijven hoe de

---

⁴ Roger Eatwell en Matthew Goodwin, *National Populism the revolt against liberal democracy* (Londen 2018).

⁵ Achille Mbembe et al., 'Qu'est-ce que la pensée postcoloniale', *Esprit*, 12/2006, pagina 117-133. Van dit interview zal ik een Engelse vertaling door Eurozine gebruiken.

⁶ Jan-Werner Müller, *What is populism?* (Londen 2017); John B. Judis, *The populist explosion* (New York 2016); Paul Taggart, *Populism* (Philadelphia 2000); Margaret Canovan, *The people* (Cambridge 2005); Cas Mudde en Cristóbal Rovira Kaltwasser, *Populism a very short introduction* (New York 2017).

voornaamste scheidslijn tussen populisten en niet-populisten niet de leeftijd is, zoals vaak wordt gesteld, maar het opleidingsniveau. Bij zowel de verkiezing van Donald Trump als het referendum over het verlaten van de EU door het Verenigd Koninkrijk heeft het merendeel van de mensen die stemden voor Trump en Brexit geen diploma, terwijl de steun voor Trump en Brexit onder mensen met een diploma juist zeer laag is: 'Crucially, this educational divide was also greater than divides by social class, income or age [...]'⁷

Tegelijkertijd raakt het debat over Zwarte Piet een ander, groot gedachtegoed. De beweging voor verandering van Zwarte Piet is sterk beïnvloed door het postkolonialisme. Waar populisme een beweging van meer praktisch opgeleide mensen is, is het postkolonialisme een academische stroming. Postkolonialisme heeft een brede aanhang onder een zeer diverse groep mensen, waar populisme juist de homogeniteit van haar stemmers benadrukt: het volk als eensgezinde en op zichzelf staande entiteit. Het postkolonialisme is een stroming in de geesteswetenschappen die ingaat op de culturele en menselijke gevolgen van het kolonialisme.

De definitie van postkolonialisme die in dit onderzoek wordt gebruikt, is die van Achille Mbembe. De reden dat deze definitie wordt gebruikt, is dat deze aansluit op verschillende werken van andere postkoloniale denkers. Zo schrijft Homi K. Bhabha over de beloften van westerse beschaving en de uitvoering ervan in de praktijk, schrijft Edward Said dat postkoloniaal denken juist de menselijkheid benadrukt van mensen die door oude koloniale noties van verschillen tussen westerse mensen en oosterse mensen wordt onderdrukt en schrijft Frantz Fanon over het denken in termen van het individu in de westerse culturele traditie en in collectieven in de postkoloniale traditie.⁸ Al deze aspecten zitten in de definitie van Mbembe, die in zijn interview daarmee een coherente en bruikbare definitie geeft, waaraan de postkoloniale grondslag van de beweging voor het veranderen van het uiterlijk van Zwarte Piet te staven valt.

De historiografie van Zwarte Piet is tevens uitgebreid, zowel binnen Nederland als erbuiten. Zo heeft Rebecca Brienen geschreven over het ontstaan van Zwarte Piet, heeft Frits Booy geschreven over de geschiedenis van Zwarte Piet, hebben Job Euwijk en Frank Rensen de discussie rond Zwarte Piet in kaart gebracht en hebben zowel Koen Lemmens als Yvon van der

---

⁷ Eatwell en Goodwin, *National populism*, 25-29.

⁸ Homi K. Bhabha, *The location of culture* (Londen 1994); Edward Said, *Orientalism* (New York 1978); Frantz Fanon, *Les damnés de la terre* (Frankrijk 1961).

Pijl en Karina Goulordava over de postkoloniale geschiedenis van Zwarte Piet geschreven, waarbij de laatsten ook op de juridische kant van Zwarte Piet ingaan.⁹ Dit maakt duidelijk dat het onderwerp ook leeft in het Nederlandse wetenschappelijke debat. Dit onderzoek zal laten zien dat het gedachtegoed dat aan de weerstand tegen Zwarte Piet ten grondslag ligt, postkoloniaal is, en dat het gebruik van geschiedenis van een dergelijke wetenschappelijke stroming vergelijkbaar kan zijn met het gebruik van geschiedenis door een zeer tegenstrijdige stroming als het nationalistisch populisme.

Beide partijen gebruiken de geschiedenis van de slavernij en de traditie van Zwarte Piet naar verwachting als een 'invented tradition' zoals door Hobsbawm et al. uiteengezet, omdat de anti-Piet demonstranten claimen dat er al bijna 100 jaar sprake is van verzet tegen Zwarte Piet, terwijl pro-Piet demonstranten claimen dat Zwarte Piet altijd zo is geweest en niet kan veranderen.¹⁰ Beide partijen denken dus wel dat hun standpunten gefundeerd zijn in de geschiedenis van Zwarte Piet, maar geen van beide maakt wetenschappelijk gebruik van de geschiedenis die ze zien als hun doel steunend.

Aan de hand van Eatwell en Goodwin voor het populisme en van Mbembe voor het postkolonialisme zal ik verschillende bronnen analyseren. Deze bronnen zijn bijgevoegd aan het einde van dit onderzoek, en komen wat betreft het populisme voornamelijk uit de reacties op artikelen over Zwarte Piet op stukken in Elsevier Weekblad. Dit omdat Elsevier een recht-conservatief weekblad is dat waarschijnlijk gelezen wordt door de mensen die het behoud van Zwarte Piet steunen.¹¹ De bronnen voor het karakteriseren van de beweging voor het veranderen van Zwarte Piet zal ik voornamelijk halen uit de reacties van de progressievere opiniesite joop.nl, alsmede de site van de organisatie Nederland Wordt Beter. Omdat de beweging voor het

---

⁹ Brienen, Rebecca P., 'Types and Stereotypes: Zwarte Piet and his Early Modern Sources', in: Isabel Hoving and Philomena Essed (red.), *Dutch Racism* (Amsterdam 2014); Booy, Frits, 'Het verhaal van zwarte piet: geschiedenis en betekenis', in: *Immaterieel Erfgoed* (Utrecht 2014); Euwijk, Job, en Frank Rensen, *De identiteitscrisis van Zwarte Piet* (Amsterdam 2017); Lemmens, Koen, 'The dark side of 'Zwarte Piet': A misunderstood tradition or racism in disguise? A legal analysis', *The International Journal of Human Rights* 21 (2017) 2, 120-141; Pijl, Yvon van der en Karina Goulordava, 'Black Pete, "Smug Ignorance," and the Value of the Black Body in Postcolonial Netherlands', *New West Indian Guide* 66 (2014) 262-291.

¹⁰ Eric Hobsbawm, 'Introduction: inventing traditions' Eric Hobsbawm en Terence Ranger (red.), *The invention of tradition* (Cambridge 1983).

¹¹ Paul Onkenhout, 'Te koop: eigenzinnig weekblad Elsevier', *Volkskrant*, 29 april 2019.

<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/te-koop-eigenzinnig-weekblad-elsevier~bfe771f6/> (26-03-2019).

veranderen van Zwarte Piet een beweging is een centrale organisatie die een grote rol speelt in het debat, zijn de uitingen van deze organisatie ook nuttig in het bepalen van de grondslag van het gedachtegoed van de beweging. Tot slot zal er gekeken worden naar het gebruik van de geschiedenis als de twee kanten met elkaar in debat gaan.

Ik zal dit onderzoek doen door in deze bronnen op zoek te gaan naar taalgebruik dat karakteriserend is voor de vier kernbegrippen van Eatwell en Goodwin. Hierbij kan worden gedacht aan taalgebruik dat een wij-zij gevoel tussen 'het volk' en 'de elite' suggereert of taalgebruik waaruit een vrees voor het einde van de eigen cultuur blijkt, alsmede taalgebruik waarin in wordt gegaan op het verleden van de beweging en van Zwarte Piet. De artikelen van Elsevier zijn hierin meer leidend dan die van andere media, omdat Elsevier een rechts-conservatieve inslag heeft. Tevens zullen uitingen van de mensen die tegen de verandering van Zwarte Piet zijn worden bekeken om te zien of deze binnen de definitie van Eatwell en Goodwin vallen. Bij het onderzoeken van postkolonialisme zal ik de uitingen bekijken die mensen doen die positief lijken te staan jegens het veranderen van het uiterlijk van Zwarte Piet en daarin kijken naar de eigenschappen van het postkoloniaal denken: streven naar gelijkheid, incoherentie in de implementatie van gelijkheidsbeloften van de samenleving (bijvoorbeeld die van de gelijkheid van iedereen in de grondwet) en een focus op een meer communaal gedachtegoed tegenover een individualistisch gedachtegoed. Voor het beantwoorden van de centrale vraag in dit onderzoek zal ik gaan kijken hoe men in de reacties omgaat met het verleden en daarin gelijkenissen tussen beide gebruiken van geschiedenis laten zien.

Dit onderzoek zal beginnen met een achtergrond van de discussie, zodat er context is voor de rest van de scriptie. Daarna volgt het bewijs dat de pro-Piet beweging populistisch is en de anti-Piet beweging postkoloniaal. Als deze beide bewezen zijn, kan overtuigend uiteengezet worden dat beide soorten gedachtegoed de geschiedenis op een vergelijkbare manier gebruiken, wat in het laatste hoofdstuk verklaard zal worden.

Geschiedenis

De discussie over het uiterlijk van Zwarte Piet is in de moderne vorm nog niet erg oud. In 2011 vindt het eerste protest tegen Zwarte Piet plaats. Quinsy Gario en Jerry Afriyie worden bij de

intocht in Dordrecht in T-shirts met de opdruk 'Zwarte Piet is racisme' gearresteerd wegens verstoring van de openbare orde.¹² Dit was het begin van een grote maatschappelijke discussie over de vraag of het uiterlijk van de figuur Zwarte Piet moet worden aangepast. In de jaren daarna demonstren mensen tegen Zwarte Piet vaker tijdens de intocht, wat jaarlijks tot media-aandacht leidt. In 2014 vond de eerste tegenreactie plaats. Bij de intocht in Gouda protesteerden niet alleen mensen die Zwarte Piet veranderd wilden zien, maar ook mensen die Zwarte Piet in de 'originele' vorm wilden behouden.¹³ Vanaf dat moment is conflict tussen voor- en tegenstanders van Zwarte Piet op de dag van de intocht een zich jaarlijks herhalend fenomeen, met een demonstratie van de Nederlandse Volksunie in 2016,¹⁴ een snelwegblokkade in 2017¹⁵ en meerdere demonstraties in 2018, waarbij in steden als Eindhoven racistische leuzen worden gespuid naar de demonstranten tegen Zwarte Piet.¹⁶ De moderne beweging tegen Zwarte Piet is dus pas een klein decennium oud, en de beweging om Zwarte Piet als geschminkte witte Nederlander te behouden is enkele jaren jonger.

Ook in de wetenschap begint het onderwerp te spelen, in de afgelopen vijf jaar hebben verschillende mensen geschreven over de discussie rond Zwarte Piet. Zo heeft Laura Wouters geschreven over de rol van de media in het debat, hebben Sacha Hilhorst en Joke Hermes een artikel geschreven over hoe sociale media door de discussiërende groepen worden gebruikt.¹⁷ Er is echter niet eerder geschreven over het gebruik van de geschiedenis van Zwarte Piet door beide kanten van het maatschappelijk debat.

---

¹² Ali Haselhof, 'Zwarte Piet demonstrant door politie mishandeld', *Algemeen Dagblad*, 12 november 2011. <https://www.ad.nl/binnenland/zwarte-piet-demonstrant-door-politie-mishandeld~a9060e92/> (26-03-2019).

¹³ Redactie Volkskrant, 'Zeker negentig aanhoudingen bij intocht, Rutte noemt het "heel triest"', *Volkskrant*, 15 november 2014. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/zeker-negentig-aanhoudingen-bij-intocht-rutte-noemt-het-heel-triest-~b84d0d72/> (26-03-2019).

¹⁴ Redactie Nu.nl, 'Noodverordening ingegaan in Maassluis om intocht Sinterklaas', *Nu.nl*, 12 november 2016. <https://www.nu.nl/sinterklaas/4349715/noodverordening-ingegaan-in-maassluis-intocht-sinterklaas.html> (26-03-2019).

¹⁵ Wierd Duk, 'Zelden werd de kloof tussen Randstad en provincie zo zichtbaar als in de slag om Dokkum', *Telegraaf*, 18 november 2017. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1266117/zelden-werd-kloof-tussen-randstad-en-provincie-zo-zichtbaar-als-in-slag-om-dokkum> (26-03-2019).

¹⁶ Redactie RTL, 'Protesten rond intocht Sinterklaas lopen in diverse steden uit de hand', *RTL Nieuws*, 17 november 2018. <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/4488561/protesten-rond-intocht-sinterklaas-lopen-diverse-steden-uit-de> (26-03-2019).

¹⁷ Laura Wouters, *Zwarte Piet contested*, (Utrecht 2014); Sacha Hilhorst en Joke Hermes, 'We have given up so much', *European Journal of Cultural Studies*, vol. 19, 2016, 218-233;

Is de pro-Piet beweging populistisch?

Voordat het gebruik dat beide kampen van de geschiedenis maken, goed geanalyseerd kan worden, moet eerst duidelijk worden gemaakt in hoeverre zij ook daadwerkelijk als exponenten van populisme respectievelijk postkolonialisme kunnen worden gezien. Zoals gezegd maak ik daarvoor in het geval van populisme gebruik van het boek van Eatwell en Goodwin. In hun boek zetten zij hun definitie van Nationaal Populisme neer aan de hand van vier kenmerkende begrippen, 'de vier D's'. In dit hoofdstuk zet ik de betekenis van die vier begrippen op een rij, en staaf ik de reacties van mensen aan de begrippen die Eatwell en Goodwin uiteen zetten.

Pro-Piet: Distrust

Allereerst noemen Eatwell en Goodwin 'Distrust'¹⁸ als kenmerkend voor Nationaal Populisme. Dit begrip houdt in dat de populistten een wantrouwen jegens de gevestigde orde en gevestigde partijen propageren. De heersende elite zou niet omkijken naar de wil van het volk, maar juist voorrang geven aan eigenbelang.¹⁹ In plaats van te luisteren naar het volk, handelt de elite in het eigen kosmopolitisch progressief belang.²⁰

Het kernbegrip 'Distrust' komt sterk naar voren in de bronnen van de pro-Zwarte Piet beweging. Uit veel van de bronnen blijkt een wantrouwen jegens de politiek, maar zeker ook richting instituties die niet democratisch gekozen zijn. Een belangrijk terugkerend thema is de twijfel aan de onpartijdigheid van de pers, het juridisch apparaat en de afkeer van 'de randstad', waar de linkse activisten de dienst uitmaken: 'Bedankt BNers, NPO en politiek correct NL, Pauw, DWDD, Jinek enz.'²¹

Tekenend hiervoor is het verklaren van de tegenstand van de media en andere van de instituties waartegen de pro-Piet demonstranten zich tegen verzetten, door te stellen dat niet-populistische partijen de controle over deze instituties hebben. Specifieke partijen zijn hiervan vaker het slachtoffer dan andere. Er wordt meermaals gerefereerd aan de NPO als zijnde de

---

¹⁸ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 81.

¹⁹ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 106.

²⁰ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 97.

²¹ Redactie Elsevier, 'Pietendiscussie losgebarsten, tóch Zwarte Pieten bij intocht', *Elsevier Weekblad*, 4 oktober 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/4omvier/achtergrond/2018/10/pietendiscussie-barst-los-geen-zwarte-piet-bij-intocht-648243/> (19-02-2019).

‘staatsmedia’.²² Vaak worden de media ook gezien als typerend ‘linkse’ en dus ‘andersdenkende’ organisaties. Als de media linkse organisaties zijn, kunnen deze nooit representatief zijn voor ‘het volk’, omdat ze alleen maar zouden luisteren naar de belangen van minderheden:

Kennelijk geldt er bij de NTR dat het gejammer van een stel aandachtstrekkingen meer waard is dan de waarden van een groot deel van de bevolking. Ook claimen ze objectief te zijn. Met hun veeg pietten bewijzen ze dat niets hebben begrepen van beide waarden [sic]²³

Tevens in NRC wordt op een artikel gereageerd met een voor ‘Distrust’ zeer illustratieve kernboodschap. HD_Veldman reageert:

Ik kan alvast een voorspelling doen. Rond 2030 mogen er geen gaskachels in huizen gebruikt worden dus ook geen cv’s. Hierdoor zullen er nog nauwelijks schoorstenen te vinden zijn. Alleen bij heel rijke mensen die in mooie landhuizen wonen zul je nog een schoorsteen aantreffen. Doordat er geen schoorstenen meer zijn is de mogelijkheid van Sint en Piet om nog cadeautjes te geven praktisch tot nul gedaald omdat de toevoerwegen zijn afgesloten. Daarom komt er binnenkort een commissie die de regering zal adviseren om het gehele Sinterklaasfeest maar af te schaffen. Dit zal tevens speciaal door de Partij van/voor de Dieren omarmt worden omdat men het feit dat een paard wordt misbruikt om op een dak te lopen een vorm van dierenmishandeling is.²⁴

In deze reactie kan de kernonderdelen van ‘Distrust’ gevonden worden. De populistische kiezer keert zich tegen elke instantie die niet door de meerderheid democratisch verkozen is en

---

²² Afshin Ellian, ‘Zwartepietenwaanzen moet hier stoppen’, *Elsevier Weekblad*, 16 november 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/opinie/opinie/2018/11/linkse-leiders-moeten-zwartepietenwaanzen-stoppen-656801/> (19-02-2019); Webredactie Elsevier, ‘Friese pro-Zwarte Piet-betogers voor de rechter’, *Elsevier Weekblad*, 3 oktober 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/4omvier/achtergrond/2018/10/friese-pro-zwarte-piet-betogers-voor-de-rechter-647941/> (19-02-2019).

²³ Elsevier, ‘Tóch Zwarte Pieten bij intocht’, *Elsevier*. (19-02-2019).

²⁴ Kasper van Laarhoven, ‘Leider Kick-Out Zwarte Piet: “Dit is pesten en dit moet stoppen”’, *NRC-Handelsblad*, 15 november 2018. <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/11/15/dit-is-pest-en-dat-moet-stoppen-a2755433> (19-02-2019).

ageert tegen een elite. In dit citaat komt de elite naar voren in de vorm van ‘heel rijke mensen’ en de instantie die niet democratisch verkozen is, is de ‘commissie die de regering zal adviseren’. Tevens is het tekenend voor ‘Distrust’ dat ervan uit wordt gegaan dat de reden die zal worden gegeven voor het afschaffen van het feest een reden is die niet relevant is voor het voortbestaan van de Sinterklaastraditie.

Naast de afkeer van de publieke omroepen hebben de pro-Piet demonstranten kritiek op de, volgens hen veel te grote, invloed van (linkse) minderheidsgroepen op het beleid van de politiek. De VVD is hier ook vaak mikpunt van, omdat deze partij, die zegt voor het volk te zijn, geen weerstand biedt aan de onredelijke eisen van de kleine linkse belangengroepen. De VVD is volgens hen zwak en geeft te makkelijk toe aan de linkse groepen. Er wordt gesproken van ‘Slappe VVD kadavers [sic]’, ‘Slappe knieën en slappe ruggen bij de bestuurders en politici o.l.v. pinokkio Rutte’²⁵, ‘bizar dat Rutte stelt dat het de schuld is van z.g. aso’s’²⁶ en ‘zo’n zwak kabinet’.²⁷

Naast de VVD zijn er een aantal andere groepen die in de bronnen worden aangehaald. Zowel GroenLinks als D’66 zijn frequente mikpunten van het wantrouwen van de mensen die reageren bij Elsevier. Beide partijen zijn van een meer progressieve slag, en hebben volgens de bronnen doelen die niet in lijn zijn met het belang van ‘het volk’:

Geweldig artikel maar de linkse bende trekt zich er niets van aan, sterker, de D66 rechtens helpen dat soort gasten ook nog. [...] Denk aan die Duivendak, met stille trom vertrokken bij Groen Links toen hij arrogant een boek had geschreven met zijn acties binnen de RaRa, met als hoogtepunt de aanslag op staatssecretaris Kosto zijn woonhuis.²⁸

---

²⁵ Elsevier, ‘Tóch Zwarte Pieten bij intocht’, *Elsevier*. (19-02-2019).

²⁶ Webredactie Elsevier, ‘Geen demonstraties meer tijdens Sinterklaasperiode’, *Elsevier Weekblad*, 20 november 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/stelling/achtergrond/2018/11/geen-demonstraties-tijdens-sinterklaasperiode-657231/> (19-02-2019).

²⁷ Matthijs van Schie, ‘Pietenprotesten blijven gemoederen bezighouden’, *Elsevier Weekblad*, 12 november 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/nederland/achtergrond/2018/11/pietenprotesten-blijven-gemoederen-bezighouden-655914/> (19-02-2019).

²⁸ Ellian, ‘waanzin moet stoppen’, *Elsevier*, 16 november 2018. (19-02-2019).

Het is duidelijk dat het kernbegrip 'Distrust' terugkomt in de reacties van voorstanders van Zwarte Piet. Uit veel reacties blijkt een sterk wantrouwen tegen gekozen en ongekozen organen en onpartijdigheid van de media.

Pro-Piet: Destruction

Het tweede kenmerk van Nationaal Populisme is het ageren tegen 'Destruction'²⁹ van de nationale identiteit. Ze maken zich zorgen om een hoge mate van immigratie en het willens en wetens afbreken van nationale instituten en de rechten van het eigen volk ten faveure van de nieuwe inwoners.³⁰ Hoewel deze vrees gegrond is in werkelijkheid, is deze ook in grote mate subjectief.³¹ Niet de daadwerkelijke immigratie drijft de vrees, maar de perceptie van deze immigratie is de drijfveer voor de angst.

Ook 'Destruction' komt sterk terug in de reacties op Elsevier en Telegraaf. De angst voor het verliezen van de eigen cultuur is een belangrijk aspect van de zaken die de mensen aan de orde brengen in reactie op het veranderen van Zwarte Piet. Het thema dat veel terugkomt is dat het veranderen van Zwarte Piet slechts één schakel is in een lange keten van veranderingen in de eigen cultuur. Belangrijk om te noteren hier is dat niet het daadwerkelijke verlies van de eigen cultuur, maar de angst om de eigen cultuur te verliezen, van het grootste belang is voor de populistten.

Een helder voorbeeld van die angst de eigen cultuur te verliezen is de tweet van PVV'er Martin Bosma: Hij schrijft dat het nooit genoeg zal zijn voor 'ze', de beweging voor het veranderen van Zwarte Piet. Daarom is het volgens hem nutteloos om te 'Capituleren, zoals de NPO doet [...]'³²

Zoals gezegd, is een belangrijk onderdeel van 'Destruction' dat het niet enkel een eenmalige verandering is, maar gaat om een totale verwoesting van de eigen cultuur. Zo wordt er op een artikel over de aanwezigheid van Zwarte Pieten bij de intocht in Zaanstad gereageerd met:

---

²⁹ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 129.

³⁰ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 145.

³¹ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 141.

³² Martin Bosma. (@Martinbosma_pvv). "Het is NOOIT genoeg voor ze. Capituleren, zoals de NPO doet, heeft geen enkele zin. Sterker nog: toegeven aan hun eisen betekent alleen maar nieuwe eisen." 4 oktober 2018, 9:26. Tweet. https://twitter.com/Martinbosma_pvv/status/1047749842993385472 (05-03-2019).

Totale uitholling van een oude traditie. Ze moeten zich schamen! Wij 'witte mensen' moeten ons maar overal in schikken. Wij moeten doekjes accepteren, mannen in lange jurken en sloffen accepteren, Moskeeën + Muezedin accepteren, verandering van eigen buurt accepteren, gepest en getreiter accepteren, inperking van vrije mening accepteren, Jodenhaat accepteren.....accepteren, accepteren, accepteren. Hoe lang nog tot de boel gaat exploderen, want dat gaat het!³³

Uit dit citaat blijkt dat het niet enkel gaat om Zwarte Piet, maar dat dit enkel een deel is van wat de mensen die reageren op Elsevier zien als een bedreiging voor de eigen cultuur. Dit citaat laat vooral zien dat mensen bang zijn voor een verwatering van de eigen cultuur, en in dit geval een overname door islamitische kenmerken in de eigen wijken.

Er wordt lang niet enkel gereageerd op een vrees om de hele eigen cultuur te verliezen, in enkel het Sinterklaasfeest is al genoeg angst voor verlies te vinden. Dan gaat het vooral om het verliezen van de eigen culturele identiteit.

Zwarte Piet is niet racistisch en de meerderheid van de Nederlandse mensen denkt er zo over [...] Bovendien demonstreren ze ook nog tegen roetveegpieten! Het is duidelijk dat het nooit genoeg zal zijn [...]³⁴

Ook hieruit blijkt duidelijk een angst voor escalatie van de wensen van de mensen die tegen Zwarte Piet demonstreren, en een vrees dat de autoriteiten niet de ruggengraat hebben om ertegen in te gaan. Aangeven dat KOZP geen genoeg zou nemen met roetveegpiet, maar verder zou willen reiken lijkt niet conform de wensen van Kick Out Zwarte Piet, maar de angst voor het verlies van de eigen cultuur is even motiverend als het daadwerkelijk verlies van die cultuur.

Vaak komt ook terug dat de demonstranten tegen Zwarte Piet niet goed geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving. Eerdere arbeidsmigranten zouden wel geïntegreerd zijn en de

---

³³ Elsevier, 'Tóch Zwarte Pieten bij intocht', *Elsevier*. (05-03-2019).

³⁴ Elsevier, 'Geen demonstraties tijdens Sinterklaas', *Elsevier*. (05-03-2019).

cultuur wel te accepteren/over te nemen. Interessant daarbij is dan wel dat de genoemde migranten goeddeels niet uit mensen van kleur bestaan, maar uit mensen uit andere Europese landen en voormalige koloniën in Azië.

Ik dacht dat de diversiteit aan mensen, die gastvrij binnengekomen waren, zich in de Nederlandse maatschappij hadden geïntegreerd. Dat wil dus zeggen ONZE eeuwenoude cultuur aangenomen hadden en hun eigen cultuur achter hun voordeur hadden gehouden.³⁵

In de context van de populistische grondslag van de beweging voor het behoud van Zwarte Piet is dit ook duidelijk in een nationalistische context te plaatsen. Het populisme van de pro-Piet beweging valt onder wat Eatwell en Goodwin categoriseren als *National Populism* en is sterk nationalistisch. Zij argumenteren hier dat nationalisme een legitieme beweging is, en dat zonder het nationalisme in ogenschouw te nemen, een compleet begrip van nationaal populisme niet mogelijk is.³⁶

Pro-Piet: Deprivation

Als derde hebben de schrijvers het over 'Deprivation.'³⁷ Hiermee bedoelen ze het verlies van verworvenheden, maar ook het gevoel relatief te verliezen ten opzichte van anderen.³⁸ Deels komt dit voort uit de economische stagnatie na de Grote Recessie van 2008,³⁹ maar deels komt het ook door de toenemende mate van ongelijkheid in veel westerse landen na de ontluiking van het neoliberalisme en de daarmee gepaard gaande economische maatregelen, die een deel van het sociale vangnet ondermijnden en uiteindelijk niet tot universeel gedeelde groei leidden.⁴⁰ Omdat niet iedereen van de economische groei kan profiteren, hebben mensen het gevoel achtergesteld te raken en hier spelen populistten op in.⁴¹

---

³⁵ Elsevier, 'Geen demonstraties tijdens Sinterklaas', *Elsevier*. (12-03-2019).

³⁶ Eatwell en Goodwin, *National populism*, 169-171.

³⁷ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 177.

³⁸ *Ibidem*, 212.

³⁹ *Ibidem*, 180.

⁴⁰ *Ibidem*, 192-196.

⁴¹ *Ibidem*, 215.

'Deprivation' is ook een belangrijk onderdeel van de beweging tegen het veranderen van Zwarte Piet. Uit de verschillende reacties blijkt dat veel mensen bang zijn hun verworvenheden te verliezen. Ook bij 'deprivation' is het niet alleen het reële verlies, maar ook de vrees om achtergesteld te raken ten opzichte van andere bevolkingsgroepen. Dit is ook sterk terug te lezen in de reacties die mensen die voor het behoud van Zwarte Piet in de oude vorm zijn plaatsen.⁴² In veel reacties komt naar voren dat mensen zich achtergesteld voelen ten opzichte van andere mensen, specifiek de demonstranten tegen Zwarte Piet. In de reacties op het artikel waarin Elsevier verslag doet van het plan van Klaas Dijkhoff om het demonstratierecht op te schorten tijdens de intocht, geven veel mensen aan te denken dat ze dat recht al lang geleden verloren hebben:

Hebben wij recht om te demonstreren? Als Pegida demonstreert (en natuurlijk komen daar relschoppers, lees moslims, op af), weet de burgemeester niet hoe snel hij van zijn bevoegdheden moet gebruiken om dit recht aan Pegida te ontnemen. Het gevolg is dat Pegida in veiligheid wordt gebracht en dat de relchoppers (lees moslims) zonder enige vorm van proces weg mogen komen.⁴³

Het is duidelijk uit deze reactie dat deze persoon zich achtergesteld voelt op basis van de eigen ideologie. Hij beweert dat mensen die bepaalde standpunten aanhangen, bepaalde rechten niet mogen uitvoeren, terwijl anderen dat wel mogen. Tevens zegt hij dat relschoppers, zoals de pro-Piet demonstranten bij onder andere de intocht in Eindhoven, bij demonstraties van Pegida wel door de overheden (de burgemeester in dit geval) in bescherming worden genomen, terwijl dat niet het geval is bij de demonstranten voor Zwarte Piet. Hij geeft een hele specifieke groep die hiervan profiteert, moslims om precies te zijn. Hij identificeert zichzelf wel met Pegida, een groep die als vrij anti-Islamitisch bekend staat, wat die anti-Islamitische insteek wel zou verklaren. Andere mensen reageren op vergelijkbare wijze op het voorstel van Dijkhoff:

---

⁴² Elsevier, 'Geen demonstraties tijdens Sinterklaas', *Elsevier*. (12-03-2019).

⁴³ Ibidem.

Sinds de aankomst van mensen uit verre streken met een totaal andere cultuur, zijn we al veel teveel kwijtgeraakt. Kijk naar de vrijheid van meningsuiting. En omdat moslims aanslagen plegen worden wij nu allemaal afgeluisterd. Ik bedoel maar: als bepaalde rechten moeten worden ingeperkt gaat dat voor iedereen gelden. Dat is de clou, ook op zulke punten leveren wij rechten in die we eerst wel hadden omdat wij ermee om kunnen gaan. Dat komt erop neer dat wij ons moeten aanpassen bij hun. Ik heb de indruk dat veel mensen dat niet zien, ook te merken aan de reacties die velen hier geven. Nu wordt het demonstratierecht aangepast en inderdaad, blijft het daarbij? Klaver wil dat ook niet maar om een heel andere reden.⁴⁴

Ook hier worden de ‘tegenstanders’ genoemd. Volgens deze reactie is de vrijheid van meningsuiting al ingeperkt, en de toegenomen bevoegdheden van de veiligheidsdiensten worden toegewezen aan de aanslagen gepleegd door moslims in andere delen van de wereld. Tegelijkertijd is het wantrouwen jegens de overheid groot genoeg om te denken dat de toegenomen bevoegdheden niet louter ingezet worden om de veiligheid van de burgers te waarborgen. Ze verwachten juist dat iedereen wordt afgeluisterd.

Pro-Piet: Dealignment

Tot slot behandelen Goodwin en Eatwell ‘Dealignment’,⁴⁵ het verzwakken van de traditionele banden tussen partijen en hun achterban, wat ertoe leidt dat de traditionele partijen veel minder op steun kunnen rekenen en kiezers veel meer ‘zweven’.⁴⁶ Vooral sociaaldemocraten zijn hier volgens het boek slachtoffer van, omdat ze proberen de nieuwe progressieven met hun traditionele arbeidersachterban te verenigen, terwijl deze twee groepen sterk tegengestelde meningen hebben over onder andere immigratie.^{47,48} Dit leidt tot leegloop van de traditionele partijen en het ontstaan van nieuwe bewegingen. Populisten richten zich sterk op die voormalig sociaaldemocratische arbeidersklasse.⁴⁹

---

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Eatwell en Goodwin, *National Populism*, 223.

⁴⁶ Ibidem, 237.

⁴⁷ Ibidem, 231-236.

⁴⁸ Ibidem, 257-266.

²⁴ Ibidem, 262.

Van alle eigenschappen van het populisme is ‘Dealignment’ het meest lastig te herkennen in de reacties van mensen. Een voorname reden hiervoor is dat dit niet in de laatste paar jaren is gebeurd. In Nederland valt ‘Dealignment’ gelijk te trekken met de ontzuiling die in de maatschappij heeft plaatsgevonden. Uit de reacties blijkt niet eenzijdig of de mensen die voor het behoud van Zwarte Piet zijn, ook daadwerkelijk van partijloyaliteit gewisseld zijn, al zijn er genoeg die tegen de meer traditionele partijen ageren. Er enkele indicaties die lijken aan te geven dat veel van deze mensen eerder wel op de VVD hebben gestemd, zoals in deze reactie:

Heb de VVD gemaïld dat de hele redactie van Elsevier meer voor dit land zou kunnen betekenen dan die hele waardeloze VVD club (waar ik altijd op gestemd heb, maar nooit meer) en hun nul presterende coalitie die alleen maar ellende en foute beslissingen neemt.⁵⁰

Degene die dit schrijft is duidelijk van partij gewisseld in de laatste jaren. Na eerder voor de VVD gestemd te hebben, gaat hij dat voortaan niet meer doen. Saillant detail is dat dit de meest voorkomende soort reactie is, mensen die van VVD naar verder rechtse partijen wisselen. In hun hoofdstuk over dit fenomeen, schrijven Eatwell en Goodwin juist dat het sociaaldemocratische partijen zijn die hun kiezers verloren hebben aan het populisme.⁵¹ Hoewel het dus wel tekenend is dat al bestaande rechtse partijen kiezers verliezen aan populistische partijen, zijn het niet de partijen waarvan verwacht werd dat ze stemmers aan de populistische partijen verliezen, die hier worden genoemd. Een verklaring daarvoor zou kunnen zijn dat de stemmers op linkse partijen al eerder zijn afgezwaaid naar populistische partijen, zoals in het NRC wordt gezegd.⁵² Er is dus wel de verwachting dat de mensen die op Elsevier voor het behoud van Zwarte Piet reageren, aan ‘Dealignment’ voldoen, maar het is moeilijk tot onmogelijk te bewijzen. Veel van hen ageren juist tegen linkse partijen, maar of dat voortkomt uit teleurstelling in partijen waar men vroeger op stemde, of juist uit een meer traditionele competitie tussen tegengestelde ideologieën op links en rechts. In eerdere hoofdstukken schrijven Eatwell en Goodwin tevens dat

---

⁵⁰ Ellian, ‘waanzin moet stoppen’, *Elsevier*, 16 november 2018. (12-03-2019).

⁵¹ Eatwell en Goodwin, *National populism*, 237-246.

⁵² Enzo van Steenbergen, ‘Deze drie groepen steunen Wilders’, *NRC-Handelsblad*, 12 februari 2017. <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/02/12/voor-ieder-wat-wilders-6665149-a1545694> (12-03-2019).

mensen die op populistische partijen of projecten (zoals Brexit) stemmen, vaak eerder gedesillustreerde niet-stemmers waren, en niet per se mensen die bij andere partijen vandaan kwamen.⁵³ Dit maakt hun positie in deze wel lastig, daar ze stellen dat stemmers zowel bij andere partijen vandaan komen, als bij niet-stemmers. Dit is een theorie die eigenlijk altijd wel terecht zal blijken, omdat dat de twee groepen zijn waar stemmers vandaan kunnen komen en er geen andere opties zijn.

Wat is Postkolonialisme – de Theorie

Voor het staven van de uitingen van mensen voor de verandering van Zwarte Piet, wordt de definitie van Achille Mbembe gebruikt, omdat deze de componenten bevat van verschillende andere definities en goed kan worden gebruikt om de uitingen van de anti-Piet beweging te controleren.

Mbembe stelt dat postkolonialisme zijn bestaan ontleent aan zowel de antikoloniale en anti-imperialistische conflicten, als aan westerse filosofie en de vakken binnen de geesteswetenschappen.⁵⁴ De heterogeniteit van de ideologie is de primaire karakteriserende eigenschap van postkolonialisme volgens Mbembe. Hij zegt dat postkolonialisme veeleer een reactie is op gebroken beloften van Europa. Als kritiek op de claim tot universalisme, humanisme en rede van de westerse wereld, houden postkoloniale denkers het westen voor dat, hoewel deze beloften mooi zijn, ze niet gelden voor iedereen.⁵⁵ Mbembe schrijft dat postkoloniaal denken juist de menselijkheid benadrukt die op zal komen als oude koloniale noties uit het publieke domein verdwijnt.

Het is duidelijk dat de westerse ideeën van gelijkheid en rede in eerste instantie inderdaad niet werden uitgevoerd in de koloniën. Hoewel er sterke bewegingen waren tot emancipatie van koloniale onderdanen van de verschillende wereldrijken, waren deze veelal niet de regerende groepen in deze rijken. Deze discrepantie maakt dat achteraf gezien, het westen veel kon beloven maar weinig waar kon maken. Mbembe stelt dat postkolonialisme de reactie is op deze westerse

---

⁵³ Eatwell en Goodwin, *National populism*, 85.

⁵⁴ Achille Mbembe et al., 'Qu'est-ce que la pensée postcoloniale', *Esprit*, 12/2006, 117-133.

⁵⁵ *Ibidem*, 117.

hypocrisie. Postkolonialisme ontmaskert volgens hem het verschil tussen de Europese morele filosofie, en de praktische, politieke en symbolische uitkomsten ervan.⁵⁶

Hij stelt dat postkolonialisme juist meer naar de gemeenschap kijkt voor de identiteit van de maatschappij, en dat deze niet in homogeniteit gefundeerd kan worden, maar juist uit de diversiteit van de gemeenschap voort kan komen. Terwijl het westen uitgaat van een individuele ervaring van lidmaatschap van de gemeenschap, en daarmee een identiteit van de maatschappij zullen formuleren als zijnde zoals zij. Dit leidt tot een conceptie van de identiteit van de gemeenschap als sterk homogeen, namelijk zoals het individu zichzelf identificeert, terwijl postkoloniaal denken, gebaseerd in de diversiteit van de maatschappij, veel meer ruimte laat voor heterogeniteit in de samenleving.⁵⁷

Mbembe erkent dat postkoloniaal gedachtegoed sterk intellectueel is:

As can be seen, the postcolonial current is an intellectual constellation the strength and weakness of which have their origins in its very fragmentation. [...] Thanks to its anti-systematic syncretism, its creative syntheses, its recourse to hybrid methods, its insistence on cultural and epistemological pluralism, even its generally intelligent and fertile misreadings, it has made possible the installation of other questions and other forms of knowledge at the very heart of the academy.⁵⁸

Dit maakt duidelijk dat het niet een hele brede ideologie is, maar juist meer academisch gedachtegoed. Populisme is een ideologie die veel meer aan de minder opgeleide mensen appelleert, zoals Eatwell en Goodwin laten zien aan de hand van de stemmers voor Brexit en voor Trump⁵⁹, terwijl het postkoloniale gedachtegoed sterk onder de meer intellectuele delen van de bevolking leeft.

Waar het misschien kan lijken dat postkoloniaal denken anti-Europees is, stelt Mbembe dat dit onjuist is. Volgens hem is postkolonialisme niet anders dan een reactie op het gedachtegoed dat Europa pretendeert uit te dragen, maar waar het niet daadwerkelijk in de

---

⁵⁶ Ibidem, 118.

⁵⁷ Ibidem, 119.

⁵⁸ Ibidem, 124.

⁵⁹ Eatwell en Goodwin, *National populism*, 25.

praktijk gevolg aan geeft. Postkolonialisme is niet anti-Europees, maar roept Europa op om daad bij het woord te voegen en daadwerkelijk een humanistische, gelijkwaardige samenleving te creëren. Andermaal werpt Mbembe het idee op dat de idealen van de Verlichting niet enkel idealen moeten zijn, maar ook in de praktijk moeten worden gebracht.

Postkolonialisme bestaat dus uit enkele elementen. Het kijkt naar het gebrek aan verwezenlijking van gelijkheidsbeloften van het westen, het gaat uit van de gemeenschap in plaats van het individu en het is een sterk academische stroming.

Anti-Piet: Postkolonialisme

De tegenstanders van Zwarte Piet hebben meerdere uitingen gedaan die gestaafd kunnen worden aan de eigenschappen van postkolonialisme. In deze uitingen en reacties op artikelen wordt duidelijk dat de anti-Piet beweging in Nederland een postkoloniaal gedachtegoed aanhangt.

Van de eigenschappen van postkolonialisme zoals door Mbembe gegeven is een belangrijk onderdeel dat de westerse maatschappij bepaalde beloften doet die niet worden nageleefd. Westerse samenlevingen beweren gelijk te zijn voor iedereen en alle burgers aan dezelfde maatstaven te toetsen. Volgens de mensen die protesteren tegen het uiterlijk van Zwarte Piet is dit niet het geval:

We leven in een rare tijd waar witte wetsovertreders als volkshelden worden binnen gehaald en zwarte slachtoffers van datzelfde volk belachelijk worden gemaakt. Dit kun je niet anders bestempelen als eigentijds racisme.⁶⁰

Uit deze reactie op een artikel op Joop.nl blijkt dat de mensen die de beweging voor het veranderen van Zwarte Piet steunen, niet het idee hebben dat alle mensen in Nederland gelijk worden behandeld, terwijl dat volgens de wet wel zo zou moeten zijn. In deze is een eigenschap van het postkolonialisme terug te zien: de confrontatie tussen de idealen in westerse samenlevingen en de uitvoering hiervan in de praktijk, die niet met die idealen in lijn zou zijn.

---

⁶⁰ Redactie Joop, 'Kijk nou: zo ongelijk was het bij RTL Late Night', *Joop*, 16 oktober 2018. <https://joop.bnnvara.nl/kijk-nou/kijk-nou-zo-ongelijk-was-het-bij-rtl-late-night> (26-03-2019).

Ditzelfde idee komt nog duidelijker terug in reactie op een artikel van historicus Han van der Horst:

Het is inderdaad institutioneel racisme waarin/mee de gelijke rechten van gekleurde migranten ontkend worden. In dat kader praat men wel over gelijke rechten (van raciaal gedefinieerde “wij”) maar praktiseert gewoon racisme (tegen raciale “zij”). Men kan als land over de meeste progressieve wetten of grondwet beschikken terwijl zijn handhaving rust op raciale interpretaties. Dat is nu het geval in Nederland. Het voor gekleurde migranten tragische van institutioneel racisme is dat ook hun veelal in het kader van dat progressieve wetten gevoerde strijd voor de handhaving van gelijke behandeling met alle middelen tegengewerkt wordt.⁶¹

Dit is een terugkerend thema in de reacties op artikelen over Zwarte Piet op Joop, mensen denken dat sommige Nederlanders anders worden behandeld dan anderen op basis van hun huidskleur, wat de belofte van gelijke behandeling zoals deze in de grondwet staat schendt.

Ook het benadrukken van de menselijkheid die door oude koloniale noties uit het publieke domein verdwijnt komt terug in de reacties van mensen die tegen de figuur Zwarte Piet zijn in hun reacties. Zo wordt het voorbeeld gegeven dat het niet aan tafel uitnodigen van Jerry Afriyie bij RTL Late Night te maken had met het ‘koloniale gedrag dat de gedachten van de donkere man er niet toe doen’.⁶² Ook hierin kan worden gezien dat men het idee heeft dat niet iedereen in dezelfde mate kan profiteren van de idealen die de Nederlandse samenleving zichzelf stelt: Een man met een niet-witte huidskleur wordt anders behandeld en minder gehoord dan mensen met een witte huidskleur.

De eigenschappen van het kolonialisme komen ook terug in de uitingen van organisaties die zich inspannen voor de verandering van Zwarte Piet, zoals de door Jerry Afriyie opgerichte stichting Nederland Wordt Beter. De doelen die de stichting Nederland Wordt Beter zich heeft gesteld zijn drievoudig: ze willen ‘onderwijs over het koloniale- en slavernijverleden een vast

---

⁶¹ Han van der Horst, ‘Nieuwe norm: het moet verboden worden op straat andersdenkenden ergernis te geven’, Joop, 23 januari 2019. <https://joop.bnnvara.nl/opinies/nieuwe-norm-het-moet-verboden-worden-op-spraak-andersdenkenden-ergernis-te-geven> (26-03-2019).

⁶² Joop, ‘Zo ongelijk bij RTL’, Joop, 16 oktober 2018. (26-03-2019).

onderdeel [...] maken in het curriculum van Nederlandse scholen', de figuur van Zwarte Piet aanpassen en een nationale herdenking van het koloniale- en slavernijverdeling op 3 mei.⁶³ Ze concretiseren het aanpassen van de figuur van Zwarte Piet als volgt:

Wij geloven dat het tijd is om afscheid te nemen van de racistische stereotypering die Zwarte Piet heet. Het is tijd dat het Sinterklaasfeest een vrolijk feest wordt voor iedereen. We zijn vastberaden om van 'Zwarte Piet' gewoon 'Piet' te maken, een figuur zonder raciale bijmaak, en onze kinderen een traditie mee te geven die de tand des tijds kan doorstaan. Tot aan de 19de eeuw werd Sinterklaas eeuwenlang gevierd zonder Zwarte Piet, dus we weten dat dit mogelijk is. Door bewustwording te creëren over de figuur van Zwarte Piet en zijn rol in het Sinterklaasfeest, bijvoorbeeld met de campagne Zwarte Piet is Racisme, willen we van het Sinterklaasfeest weer een inclusief feest maken, voor iedereen. Ons uiteindelijke streven is het aanpassen van de figuur Zwarte Piet.⁶⁴

Uit deze tekst blijkt duidelijk dat KOZP graag een feest willen dat universeel is, in plaats van een feest dat nu, volgens hen, de gelijkwaardigheid die de Nederlandse samenleving zou moeten kenmerken, niet bezit. Dat verlangen naar gelijkwaardigheid voor alle verschillende bevolkingsgroepen tekent het postkolonialisme en is tekenend voor het idee dat KOZP een postkoloniaal gedachtegoed aanhangt. Ze willen een vrolijk feest voor iedereen, dus niet alleen voor de mensen die Zwarte Piet willen behouden, maar ook de mensen die dat niet willen.

Uit de rest van de beschrijvingen van de doelen van de stichting 'Nederland wordt beter', komen ook andere aspecten van het postkolonialisme naar boven. Jerry Afriyie zegt in Trouw: 'Voor ons is het onbegrijpelijk dat we met minder rechten dan witte Nederlanders moeten leven.'⁶⁵ Dit sluit goed aan bij een ander aspect van postkolonialisme volgens Mbembe: gelijkheid realiseren in het uitvoeren van westerse retoriek.

---

⁶³ Auteur onbekend, Doelen stichting Nederland wordt beter. <https://www.nederlandwordtbeter.nl/organisatie/> (12-03-2019).

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Jeannine Julen, 'Jerry Afriyie wil geen ruzie, liever praten', *Trouw*, 5 december 2018. <https://www.trouw.nl/samenleving/jerry-afriyie-wil-geen-ruzie-liever-praten~acc20c46/> (14-03-2019).

Tegelijkertijd geeft Afriyie aan dat KOZP niet anti-Nederlands is. Hij zegt niet dat Sinterklaas afgeschaft moet worden, maar wil het gebruik enkel veranderen:

Ons einddoel is dat heel Nederland overgaat op de Amsterdamse aanpak: alleen roetveegpieten of een andere oplossing waarbij raciale kenmerken geen rol spelen. Wij wilden eerst dat Zwarte Piet meteen helemaal afgeschaft zou worden. Roetveegpiet en geleidelijke afbouw werden toen het compromis.⁶⁶

De beweging tegen Zwarte Piet is niet anti-Nederlands, maar reactief op wat de mogelijkheden zijn tot verandering. Ze zijn bereid compromissen te sluiten om Nederland te veranderen, maar willen niet noodzakelijkerwijs van het gebruik Sint en Piet af.

Dit geeft aan dat de beweging tot verandering van Zwarte Piet een manifestatie van de postkoloniale stroming is in het publieke domein. In het volgende hoofdstuk zal ik aan de hand van de eigenschappen van postkolonialisme en populisme laten zien waarom de twee tot conflict tijdens de intocht van 2018.

Het gebruik van geschiedenis

Het gebruik van geschiedenis is bij beide groepen interessant. Beide groepen beroepen zich op een tijd voor de maatschappij brede discussies over Zwarte Piet. Ik zal het gebruik van de geschiedenis van beide partijen analyseren en vervolgens aangeven waarom ik denk dat hun gebruik van geschiedenis zo sterk gelijk is, terwijl hun conclusies heel anders zijn.

Populisme

Pro-Piet demonstranten beroepen zich regelmatig op de Nederlandse traditie die Zwarte Piet is, argumenterend dat Zwarte Piet zwart is, was en altijd zal blijven. Zo wordt er geschreven dat Zwarte Piet een eeuwenoude traditie is: ‘Weggeven van tradities van eeuwenher is nooit een goed gegeven [...]’⁶⁷ en dat het vroeger geen issue was dat Zwarte Piet zwart was: ‘Dat wil dus

---

⁶⁶ Van Laarhoven, “Dit is pesten en dit moet stoppen”, *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/11/15/dit-is-pest-en-dat-moet-stoppen-a2755433> (14-03-2019).

⁶⁷ Elsevier, ‘Tóch Zwarte Pieten bij intocht’, *Elsevier*. (19-03-2019).

zeggen dat ze [...] hun eigen cultuur achter hun voordeur hadden gehouden. Zo functioneerde onze multiculturele samenleving [...] tot de jaren 60/70.⁶⁸

Dit is een interessante notie, omdat er in die tijd ook al wel degelijk kritiek was op Zwarte Piet. Tegelijkertijd kan men laten zien dat de figuur Zwarte Piet door die jaren heen altijd wel aan verandering onderhevig is geweest, terwijl de claim van de populistische pro-Piet demonstranten is dat het een eeuwenoude traditie is. Tegelijkertijd is het interessant te zien dat er geclaimd wordt dat de viering van het Sinterklaasfeest met de figuur Zwarte Piet eeuwen oud is.⁶⁹

Interessant is dat er veel verwijzingen zijn naar het slavernijverleden van Nederland in de pro-Piet beweging. Er wordt veel verwezen naar de Afrikaanse slavenhandel en beweerd dat Nederland daarvoor niet de primaire schuld voor zou moeten dragen:

Zij weten niet eens waar zij het over hebben. Slavenhandel is ontstaan in Afrika. De oude Egyptenaren hadden al slaven. Ook zwarte slaven. De Afrikaanse stammen hielden zelf ook slaven van de door hen overwonnen vijandelijke stammen. Zij verkochten hun slaven aan Arabieren die op hun beurt weer deze verkochten aan onder andere de Engelsen, de Spanjaarden, de Portugezen en de Nederlanders. Maar zoals zo vaak bij links extremisten zijn zij blind voor de geschiedenis.⁷⁰

Op die manier proberen de pro-Piet demonstranten de positie van de anti-Piet demonstranten legitimiteit te ontnemen: als de voorouders van de demonstranten tegen Zwarte Piet zelf in slaven handelden, hebben ze dan wel het recht om te demonstreren tegen een figuur die ze zelf in de slavernij geworteld zien? Deze gedachtegang komt vaak terug, met onder andere verwijzingen naar het feit dat in Nederland niet alleen slavernij bestaan heeft, maar dat het ook is afgeschaft:

---

⁶⁸ Elsevier, 'Geen demonstraties tijdens Sinterklaas', *Elsevier*. (19-03-2019).

⁶⁹ Elsevier, 'Tóch Zwarte Pieten bij intocht', *Elsevier*. (19-03-2019).

⁷⁰ Redactie Elsevier, 'Pietendiscussie losgebarsten, tóch Zwarte Pieten bij intocht', *Elsevier Weekblad*, 4 oktober 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/4omvier/achtergrond/2018/10/pietendiscussie-barst-los-geen-zwarte-piet-bij-intocht-648243/> (14-02-2019).

Juist. Niet voor niets is Nederland een van de meest egalitaire samenlevingen ter wereld. Dat is niet dankzij mensen als Jerry Afriyie of Sylvana Simons, en wel dankzij die vermaledijde blanke boze mannen. Zij hebben ervoor gezorgd dat iedereen hier gelijke kansen krijgt, dus ook Jerry en Silvana die zelf niets meer kunnen dan polariseren. Zij hebben er overigens ook voor gezorgd dat slavernij werd afgeschaft in 1814. Ter vergelijking: in Oman gebeurde dat in 1970, in het Ottomaanse rijk duurde het voort tot in de 20e eeuw. In vele landen bestaat er zelfs nu nog slavernij. Dus Jerry en Sylvana: richt uw pijlen eens daarop, in plaats van de goedkope en gratis hetze die u hier ontketent. En duik ook eens in een geschiedenisboek.⁷¹

Er wordt hier een vergelijking getrokken tussen het Nederlandse slavernijverleden en de geschiedenis van de slavernij in andere landen. In deze vergelijking worden enkele fouten gemaakt, waaronder het beweren dat de afschaffing van de slavernij in Nederland in 1814 werd gedaan. Dit is niet het geval. In Nederlandse koloniën duurde het na het tekenen van een verdrag ter beëindiging van de slavenhandel in 1814 nog bijna 50 jaar voor in 1863 in Suriname de slavernij werd afgeschaft.

Een interessante bron om hierbij te bekijken is het samenkomen van mensen die voor het behoud van Zwarte Piet zijn, en mensen die er tegen zijn. Dit gebeurde in 2014 in het EO-programma 'Arena'.⁷² In dit programma worden zowel voor- als tegenstanders van Zwarte Piet aan het woord gelaten en beiden bedienen zich in hun redenering van de geschiedenis van de viering. De pro-Piet kant van het debat haalt aan dat Zwarte Piet niets met slavernij te maken heeft, omdat Zwarte Piet al bestond voor de slavernij. Oprichter van het pietengilde Harold Verwoert zegt dat Zwarte Piet niets met kolonialisme te maken heeft en historisch gezien niets met racisme.⁷³ Dit is een verwijzing naar de geschiedenis van Zwarte Piet in een strikte zin, en laat geen ruimte voor de verandering op het Sinterklaasfeest zoals deze in de tussentijd heeft plaatsgevonden.

---

⁷¹ Webredactie Elsevier, 'Friese pro-Zwarte Piet-betogers voor de rechter', *Elsevier Weekblad*, 3 oktober 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/4omvier/achtergrond/2018/10/friese-pro-zwarte-piet-betogers-voor-de-rechter-647941/> (14-02-2019).

⁷² EO, *Arena: Stelling: Zwarte Piet is ouderwets gezellig*, Aflevering, EO-serie, 12 november 2014. https://www.npostart.nl/arena/12-11-2014/VPWON_1232555 (29-03-2019).

⁷³ *Ibidem*, 31:50-32:50. (29-03-2019).

Dit is een duidelijk voorbeeld van een ‘invented tradition’: de manier waarop het gevierd wordt op de huidige manier, wordt gerechtvaardigd door verwijzingen naar de geschiedenis, wat de essentie van ‘invented tradition’ is: Invention of tradition [...] is essentially a process of formalization and ritualization, characterized by reference to the past [...]⁷⁴ De ‘invented tradition’ van het gebruik van Zwarte Piet is op deze manier heel nuttig om het eigen gelijk te bewijzen van mensen die willen laten zien dat hun cultuur als jaren hetzelfde is, maar het is geen wetenschappelijke wijze om met geschiedenis om te gaan. De populistische pro-Piet beweging maakt dus sterk gebruik van wat Hobsbawm beschrijft in zijn boek. Het teruggrijpen op de geschiedenis van Zwarte Piet gebeurt op meerdere manieren door verschillende mensen op een andere manier, en bij een rechtstreekse confrontatie tussen voor- en tegenstanders van Zwarte Piet geven voorstanders duidelijk aan dat zij het verleden van de figuur anders zien dan de tegenstanders. Voorstanders van Zwarte Piet kijken verder in het verleden naar de wortels van Zwarte Piet om zo de connotatie met de slavenhandel te vermijden.

Aan het begrip ‘Invention of Tradition’ hangt ook een groot wetenschappelijk debat over nationalisme vast. Volgens Hobsbawm is het uitvinden van traditie een manier om een groep te smeden en is dit duidelijk zichtbaar in de vorming van de natiestaat. Met die insteek het debat bekijken levert ook een interessant beeld op.⁷⁵ Rechtsfilosoof Thierry Baudet zegt in het debat bijvoorbeeld dat de ‘kosmopolitische elite’ Nederland kapot wil maken, en dat het debat over het uiterlijk van Zwarte Piet daar een teken van is.⁷⁶ Hij heeft het over het ‘overgrote deel van de Nederlanders’ die Zwarte Piet wil behouden en over een ‘aanval op onze nationale cultuur’. Hij positioneert zich hier wel duidelijk als voorstander van de Nederlandse natie. Tevens kunnen in zijn spreken over het nationalisme en de figuur Zwarte Piet ook duidelijk verschillende aspecten van het populisme, zoals ‘Distrust’ en ‘Destruction’ teruggezien worden. Een van de mensen aan de andere kant van het debat, mediator Hein Westerouen van Meeteren, zegt dat het debat over Zwarte Piet veel dieper gefundeerd is. Hij heeft het over de omgang van Nederlands nationalisme met de gevolgen van de diversificatie van de Nederlandse samenleving.⁷⁷

---

⁷⁴ Eric Hobsbawm en Terence Ranger (red.), *The invention of tradition* (Cambridge 1983) 4.

⁷⁵ Ibidem, 9-11.

⁷⁶ *Arena: Zwarte Piet*, 14:45-18:05. (29-03-2019).

⁷⁷ Ibidem, 33:00-34:30. (29-03-2019).

Postkolonialisme

De beweging die verandering van Zwarte Piet als doel heeft, gebruikt geschiedenis op een verassend vergelijkbare manier. Hoewel postkolonialisme in essentie een academische beweging is, wordt de geschiedenis door een postkoloniale beweging als Kick Out Zwarte Piet gebruikt om de eigen positie te rechtvaardigen. Op de site van actiegroep 'Zwarte Piet is racisme' kan de geschiedenis van controverses rond Zwarte Piet gevonden worden. Zo schrijven zij onder meer dat protest tegen Zwarte Piet al bijna een eeuw speelt op basis van de casus van een rechtszaak tegen een zwarte man die een havenwerker geslagen had omdat deze hem Zwarte Piet noemde.⁷⁸ Tevens halen ze een vergelijkbaar verhaal over de bokser Lafour aan, die in de jaren '30 een paar kinderen ruw had aangepakt nadat zij hem Zwarte Piet noemden.⁷⁹

Op deze website wordt de controverse rond Zwarte Piet echter neergezet als veel meer dan dat. Er was wel degelijk controverse rond de figuur Zwarte Piet. Een beweging om de figuur van uiterlijk te veranderen, was er daarentegen niet. Wanneer een rechtszaak plaatsvindt rondom de belediging van een persoon van kleur die uitgescholden werd met, onder andere, de vergelijking met Zwarte Piet, is dat niet een uiting van protest tegen de figuur Zwarte Piet. Het is interessant te zien dat op deze manier ook sprake kan zijn van een 'invented tradition'. Het is hier niet een traditie die door het grootste deel van de bevolking zou worden gesteund, zoals deze is bij de pro-Piet demonstranten, maar de demonstranten tegen Zwarte Piet beroepen zich wel op al bijna een eeuw lang bezwaar tegen de figuur, ook al is dit bezwaar niet al bijna een eeuw lang geuit als roep om verandering van Zwarte Piet.

Hoewel het alleszins redelijk is te argumenteren dat de figuur Zwarte Piet al bijna honderd jaar controverse veroorzaakt, is het niet accuraat te zeggen dat er al zo lang protest is tegen Zwarte Piet. Tevens moet gezegd worden dat controverse honderd jaar geleden, iets heel anders is dan de discussie in de 21^e eeuw. De beweging tegen Zwarte Piet heeft hier wel een besef van, blijkt uit haar eigen uitingen: 'Bovendien, de traditie van Sinterklaas zonder Zwarte Piet is zo'n

---

⁷⁸ Auteur onbekend, 'Een eeuw anti-zwarte-piet-protest', *Zwarte Piet is racisme*.
<http://zwartepietisracisme.org/?mbili=32&tatu=4&nne=1> (19-03-2019).

⁷⁹ Jop Euwijk en Frank Rensen, *De identiteitscrisis van Zwarte Piet* (Amersfoort 2017) 79.

600 jaar ouder dan de variant met [...]’⁸⁰ Het is interessant te zien dat de postkoloniale beweging wel degelijk ziet dat geschiedenis veranderlijk is, en dat eigen interpretatie grote invloed heeft op hoe mensen denken: ze zeggen dat Sinterklaas zonder Zwarte Piet al 600 jaar gevierd werd, wat op zich een goed argument is op het eerste gezicht, maar een drogreden om dezelfde reden dat het vergelijken van controversen in 1927 met controversen in 2018. 1727 is een andere tijd dan 1927 en andere gewoontes bestaan.

Ook door tegenstanders van Zwarte Piet wordt het slavernijverleden gebruikt, zo wordt er in respons op een reactie over slavernij van een andere lezer van een artikel geschreven:

Het heeft een kwalitatief ander karakter gekregen. De Europeanen maakten van de slavenhandel een wereldhandel en bouwden er een nieuw continent mee op. En -groot verschil met Afrikaanse of eerdere Europese slavenhandel- baseerden het op een hiërarchische ‘rassen’indeling. Die rassenideologie speelt door tot op de dag van vandaag.⁸¹

Hier wordt, in tegenstelling tot bij de pro-Piet beweging de belangrijkste schuld voor de slavenhandel bij Europa gelegd. Hoewel toegegeven wordt dat er daarvoor ook al wel degelijk slavenhandel plaatsvond in Europa en in Afrika, wordt de Caribische slavenhandel gezien als gegrond in racistische ideeën over de minderwaardigheid van mensen van kleur, maar er wordt ook aangegeven dat die racistische ideeën in de huidige samenleving nog doorspelen.

Ook in het debat tussen voor- en tegenstanders van Zwarte Piet bij de EO komt de geschiedenis van de slavernij aan bod. Documentairemaakster Bibi Fadlalla zegt dat zij de figuur ziet als een verwijzing naar de slavernij en heeft het over een oorsprong die niet helemaal ‘koosjer’ is.⁸² Zij gebruikt dit om te illustreren hoe sommige Nederlanders anders worden behandeld dan anderen, wat duidelijk binnen het postkoloniale idee van het niet nakomen van westerse beloften valt, zoals door Mbembe uiteengezet is en eerder in deze scriptie werd

---

⁸⁰ Nederland wordt beter, *De meest gebruikte argumenten voor Zwarte Piet en enkele argumenten daar tegen*. <http://nederlandwordtbeter.nl/wp-content/uploads/2015/05/De-meest-gebruikte-argumenten-voor-Zwarte-Piet.pdf> (19-03-2019).

⁸¹ Joop, ‘Zo ongelijk bij RTL’, *Joop*, 16 oktober 2018. (26-03-2019).

⁸² *Arena: Zwarte Piet*, 03:00-04:30. (29-03-2019).

behandeld. Hoogleraar psychologie Carolien Rieffe heeft het over ‘een nieuw soort nationalisme’ en over ‘een uitwas van de slavernij’.⁸³ Ze neemt hier positie in het debat in verdediging van de positie van mensen die Zwarte Piet willen veranderen.

In de verdediging van de eigen positie gebruiken de tegenstanders van Zwarte Piet ook de geschiedenis van het Sinterklaasfeest, maar men maakt hierbij gebruik van andere delen van de geschiedenis van Zwarte Piet dan de voorstanders van Zwarte Piet doen. Er wordt meer gesproken over de geschiedenis van het feest als gevestigd in het Nederlandse slavernijverleden dan er teruggerepen werd op het ontstaan van Sinterklaas als bisschop in Anatolië, waar dat bij het voorkamp wel gebeurd.⁸⁴ Er wordt hier selectief teruggerepen op de geschiedenis om het eigen standpunt te rechtvaardigen.

Conclusie

De beweging ter behoud van de volledig zwart geschilderde Zwarte Piet bij de Sinterklaasviering is overtuigend een populistische beweging, terwijl de beweging tot verandering van diezelfde figuur een postkoloniale grondslag heeft. In de samenkomst van de twee ontstaat er conflict, wat te verklaren valt vanuit de verschillen tussen beide manieren van denken. In het conflict tussen de twee partijen wordt door beide partijen naar het verleden verwezen. Het is duidelijk dat beide partijen geschiedenis gebruiken, en tegelijk duidelijk dat beide partijen geschiedenis op zo’n manier gebruiken, dat het de interpretatie van de ander uitsluit. Deels is dit een selectief beroep op de delen van de geschiedenis waarin ze het eigen argument weerspiegeld zien.

Bij de populistische die Zwarte Piet willen behouden is dit het idee dat Zwarte Piet al eeuwen bestaat en altijd zo geweest is. Op deze manier is de traditie van Zwarte Piet een ‘invented tradition’ in de meest strikte zin van het woord, het is een traditie die als heel oud geclaimd wordt, maar al die tijd al aan verandering onderhevig geweest is. Hier is een link te maken aan het debat over nationalisme, dat bij ‘invention of tradition’ hoort.

Bij de beweging die Zwarte Piet wil veranderen is de ‘invented tradition’ niet een zodanig genoemde traditie, maar ze beroepen zich wel op ‘een eeuw Zwarte-Piet-protest’ en op die

---

⁸³ Ibidem, 10:30-14:00. (29-03-2019).

⁸⁴ Ibidem, 31:50-32:50. (29-03-2019).

manier plaatsen ze zich in een langere traditie, die goed gedocumenteerd, maar desalniettemin een 'invented tradition' is. Controverse over iemand Zwarte Piet noemen is niet hetzelfde als protest tegen het uiterlijk van Zwarte Piet, maar wordt door de tegenstanders van Zwarte Piet wel als zodanig naar verwezen. In die zin gebruiken beide partijen de geschiedenis op een manier die wetenschappelijk gezien niet te verantwoorden valt.

Uit dit onderzoek komen nog enkele andere vragen naar boven, die voor vervolgonderzoek geschikt zijn. De kant van het debat dat aan het nationalismedebat schuurt, was niet de kern van deze scriptie, maar is interessant om te onderzoeken. Tevens is het interessant om te onderzoeken of een dergelijk gebruik van geschiedenis ook in andere samenkomsten tussen postkolonialisme en populisme terug te vinden is. Tot slot is het interessant te kijken naar de rol die de Sinterklaasviering, zoals omstreeks 1850 begonnen, inspeelt op het ontstaan van het Nederlands nationalisme na het ontstaan van het koninkrijk Nederland in de vroege 19^e eeuw.

Literatuurlijst

- Bhabha, Homi K., *The location of culture* (Londen 1994).
- Brienen, Rebecca P., 'Types and Stereotypes: Zwarte Piet and his Early Modern Sources', in: Isabel Hoving and Philomena Essed (red.), *Dutch Racism* (Amsterdam 2014).
- Booy, Frits, 'Het verhaal van zwarte piet: geschiedenis en betekenis', in: *Immaterieel Erfgoed* (Utrecht 2014).
- Canovan, Margaret, *The people* (Cambridge 2005).
- Chakrabarty, Dipesh, 'Subaltern studies and postcolonial historiography', *Nepantla, views from south* 1.1 (2000), pagina 9-32.
- Eatwell, Roger en Matthew Goodwin, *National Populism the revolt against liberal democracy* (Londen 2018).
- Euwijk, Job, en Frank Rensen, *De identiteitscrisis van Zwarte Piet* (Amsterdam 2017).
- Fanon, Frantz, *Les damnés de la terre* (Frankrijk 1961).
- Hobsbawm, Eric en Terence Ranger (red.), *The invention of tradition* (Cambridge 1983).
- Judis, John B., *The populist explosion* (New York 2016).
- Lemmens, Koen, 'The dark side of 'Zwarte Piet': A misunderstood tradition or racism in disguise? A legal analysis', *The International Journal of Human Rights* 21 (2017) 2, 120-141.
- Lowenthal, David, *The past is a foreign country* (Cambridge 1988).
- Mudde, Cas en Cristóbal Rovira Kaltwasser, *Populism a very short introduction* (New York 2017).
- Müller, Jan-Werner, *What is populism?* (Londen 2017).
- Pijl, Yvon van der en Karina Goulordava, 'Black Pete, "Smug Ignorance," and the Value of the Black Body in Postcolonial Netherlands', *New West Indian Guide* 66 (2014) 262-291.
- Said, Edward, *Orientalism* (New York 1978).
- Taggart, Paul, *Populism* (Philadelphia 2000).
- Vossen, Koen, 'Van marginaal naar mainstream? Populisme in de Nederlandse geschiedenis', *Low countries historical review*, 127-2 2012. Pagina 28-54.

Bronnenlijst

Auteur onbekend, *De meest gebruikte argumenten voor Zwarte Piet en enkele argumenten daar tegen*. <http://nederlandwordtbeter.nl/wp-content/uploads/2015/05/De-meest-gebruikte-argumenten-voor-Zwarte-Piet.pdf> (19-03-2019).

Auteur onbekend, *Doelen stichting Nederland wordt beter*. <https://www.nederlandwordtbeter.nl/organisatie/> (12-03-2019).

Auteur onbekend, 'Een eeuw anti-zwarte-piet-protest', *Zwarte Piet is racisme*. <http://zwartepietisracisme.org/?mbili=32&tatu=4&nne=1> (19-03-2019).

Auteur onbekend, 'Een gerechtvaardigde klacht van een kleurling', *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 18 oktober 1927, pagina 5.

Baudet, Thierry. (@thierrybaudet). "Nee hoor, ook in de Randstad overweldigende support voor kindervriend Zwarte Piet. Alleen het mediakartel wil ons anders doen geloven." 18 nov 2017, 14:38. Tweet. <https://twitter.com/thierrybaudet/status/931879364609921024> (07-02-2019).

Duk, Wierd, 'Zelden werd de kloof tussen Randstad en provincie zo zichtbaar als in de slag om Dokkum', *Telegraaf*, 18 november 2017. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1266117/zelden-werd-kloof-tussen-randstad-en-provincie-zo-zichtbaar-als-in-slag-om-dokkum> (26-03-2019).

Ellian, Afshin, 'Zwartepietenwaanin moet hier stoppen', *Elsevier Weekblad*, 16 november 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/opinie/opinie/2018/11/linkse-leiders-moeten-zwartepietenwaanin-stoppen-656801/> (19-02-2019).

EO, *Arena: Stelling: Zwarte Piet is ouderwets gezellig*, Aflevering, EO-serie, 12 november 2014. https://www.npostart.nl/arena/12-11-2014/VPWON_1232555

Haselhoef, Ali, 'Zwarte Piet demonstrant door politie mishandeld', *Algemeen Dagblad*, 12 november 2011. <https://www.ad.nl/binnenland/zwarte-piet-demonstrant-door-politie-mishandeld~a9060e92/> (26-03-2019).

Horst, Han van der, 'Nieuwe norm: het moet verboden worden op straat andersdenkenden ergernis te geven', *Joop*, 23 januari 2019. <https://joop.bnnvara.nl/opinies/nieuwe-norm-het-moet-verboden-worden-op-straat-andersdenkenden-ergernis-te-geven> (26-03-2019).

Jong, Steven de, 'Racistisch Sinterklaasfeest nu ook vanuit Amerika onder vuur', *NRC-Handelsblad*, 18 december 2011. <https://www.nrc.nl/nieuws/2011/12/18/racistisch-sinterklaasfeest-nu-ook-vanuit-amerika-onder-vuur-a1481886> (07-02-2019).

Laarhoven, Kasper van, 'Leider Kick-Out Zwarte Piet: "Dit is pesten en dit moet stoppen"', *NRC-Handelsblad*, 15 november 2018. <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/11/15/dit-is-pesten-en-dat-moet-stoppen-a2755433> (19-02-2019).

Onkenhout, Paul, 'Te koop: eigzinnig weekblad Elsevier', *Volkskrant*, 29 april 2019. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/te-koop-eigzinnig-weekblad-elsevier~bfe771f6/> (26-03-2019).

PVV, *PVV komt vandaag met Zwarte Piet-Wet* (12 november 2014) <https://www.pvv.nl/in-de-media/persberichten/8003-pvv-komt-vandaag-met-zwarte-piet-wet.html> (07-02-2019).

Redactie Joop, 'Kijk nou: zo ongelijk was het bij RTL Late Night', *Joop*, 16 oktober 2018. <https://joop.bnnvara.nl/kijk-nou/kijk-nou-zo-ongelijk-was-het-bij-rtl-late-night> (26-03-2019).

Redactie NRC, 'Niet wegkijken van openlijk racisme bij de intocht van de Sint', *NRC-Handelsblad*, 19 november 2018. <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/11/19/niet-wegkijken-van-openlijk-racisme-bij-de-intocht-van-de-sint-a2755712> (05-03-2019).

Redactie Nu.nl, 'Noodverordening ingegaan in Maassluis om intocht Sinterklaas', *Nu.nl*, 12 november 2016. <https://www.nu.nl/sinterklaas/4349715/noodverordening-ingegaan-in-maassluis-intocht-sinterklaas.html> (26-03-2019).

Redactie RTL, 'Protesten rond intocht Sinterklaas lopen in diverse steden uit de hand', *RTL Nieuws*, 17 november 2018. <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/4488561/protesten-rond-intocht-sinterklaas-lopen-diverse-steden-uit-de> (26-03-2019).

Redactie Volkskrant, 'Zeker negentig aanhoudingen bij intocht, Rutte noemt het "heel triest"', *Volkskrant*, 15 november 2014. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/zeker-negentig-aanhoudingen-bij-intocht-rutte-noemt-het-heel-triest~b84d0d72/> (26-03-2019).

Schie, Matthijs van, 'Pietenprotesten blijven gemoederen bezighouden', *Elsevier Weekblad*, 12 november 2018.

<https://www.elsevierweekblad.nl/nederland/achtergrond/2018/11/pietenprotesten-blijven-gemoederen-bezighouden-655914/> (19-02-2019).

Schie, Matthijs van, 'Politiek spreekt schande van onlusten bij intocht', *Elsevier Weekblad*, 19 november 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/nederland/achtergrond/2018/11/politiek-spreekt-schande-van-onlusten-bij-intochten-657008/> (19-02-2019).

Steenbergen, Enzo van, 'Deze drie groepen steunen Wilders', *NRC-Handelsblad*, 12 februari 2017. <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/02/12/voor-ieder-wat-wilders-6665149-a1545694> (12-03-2019).

Tjon a Meeuw, Liesbeth en journaliste, 'Zwarte Piet doet elk jaar weer pijn', *Trouw*, 15 november 2011. <https://www.trouw.nl/home/zwarte-piet-doet-elk-jaar-weer-pijn~aeb9ad88/> (07-02-2019).

Versteegh, Kees, 'Pestgedrag pro-Zwarte Pieters is uitdagen, geen racisme', *NRC-Handelsblad*, 22 november 2018. <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/11/22/pestgedrag-pro-zwarte-pieters-is-uitdagen-geen-racisme-2-a2756140> (19-02-2019).

Webredactie Elsevier, 'Friese pro-Zwarte Piet-betogers voor de rechter', *Elsevier Weekblad*, 3 oktober 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/4omvier/achtergrond/2018/10/friese-pro-zwarte-piet-betogers-voor-de-rechter-647941/> (19-02-2019).

Webredactie Elsevier, 'Geen demonstraties meer tijdens Sinterklaasperiode', *Elsevier Weekblad*, 20 november 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/stelling/achtergrond/2018/11/geen-demonstraties-tijdens-sinterklaasperiode-657231/> (19-02-2019).

Webredactie Elsevier, 'Pietendiscussie losgebarsten, tóch Zwarte Pieten bij intocht', *Elsevier Weekblad*, 4 oktober 2018. <https://www.elsevierweekblad.nl/4omvier/achtergrond/2018/10/pietendiscussie-barst-los-geen-zwarte-piet-bij-intocht-648243/> (19-02-2019).